

Benchmarkkauksella vauhtia kasvun, vihreän siirtymän ja digitalisaation osaamisen kehittämiseen

11.4.2024

Nykyinen liiketoimintaympäristö haastaa erityisesti pk-yrityksiä. Vaikka epävarmuus on lisääntynyt monilla rintamilla, se myös rohkaisee yrityksiä kehittymään ja sopeutumaan. Aika vaatii joustavuutta ja innovatiivisuutta, mutta samalla se tarjoaa ainutlaatuisen tilaisuuden astua kestävän kasvun, vihreän siirtymän ja digitalisaation aallonharjalle. Nämä megatrendit eivät ainoastaan aseta vaatimuksia yrityksille, vaan ne myös avaavat ovia uusille liiketoimintamahdollisuuksille. Tämä vaatii yritykseltä kuitenkin aktiivista otetta kehittämiseen.

Think Big! Kasvuyrittäjyyden edistäminen Etelä-Pohjanmaalla -hankkeessa etsitään ratkaisuita näihin haasteisiin. Seinäjoen ammattikorkeakoulu yhteistyössä Järvi-Pohjanmaan Yrityspalvelut Oy:n, Isonkyrön Kehitys Oy:n ja Alavuden Kehitys Oy:n kanssa pyrkii vahvistamaan kasvuyrittäjyyden ekosysteemiä Etelä-Pohjanmaalla. Tavoitteena on syventää sekä omaa että yritysten osaamista erityisesti vihreän kasvun ja digitalisaation tarjoamien mahdollisuuksien hyödyntämisessä.

SeAMK toteutti hankkeen aluksi benchmarkkauksen, jonka tarkoituksena oli löytää uusia toimintamalleja ja työkaluja pk-yritysten vihreän kasvun ja kestävän liiketoiminnan kehittämiseen. Tavoitteena oli lisäksi kartoittaa olemassa olevia työkaluja yritysten digitalisaation edistämiseen sekä arvioida, onko näissä työkaluissa huomioitu kestävyysnäkökulmia. Tarkoituksena oli löytää sellaisia työkaluja tai toimintamalleja, joita voitaisiin hankkeessa kehittää eteenpäin alueen tarpeisiin soveltuviksi ja sen jälkeen testata alueen pk-yritysten kanssa.

Benchmarkkaus toteutettiin etsimällä tietoa eri kehittäjäorganisaatioiden ja hankkeiden www-sivuilta sekä haastattelemalla eurooppalaisia innovaatiotoimijoita. Tämän kaksijakoisen lähestymistavan avulla pyrittiin löytämään laajasti erilaisia toimintamalleja ja työkaluja, joista voitaisiin tunnistaa alueen näkökulmasta parhaimmat käytännöt. Työkaluja ja toimintamalleja etsittiin sekä Suomesta että kansainvälisesti. Benchmarkkausta tehtiin sekä kasvun että kestävän liiketoiminnan näkökulmasta, ja molempiin teemoihin löytyi useita erilaisia työkaluja. Niistä suurin osa työkaluista soveltui eri kokoisille ja eri toimialoilla toimiville yrityksille. Todellisuudessa kuitenkin sisältöjen ja laajuuden puolesta iso osa työkaluista soveltui selkeästi paremmin käytettäväksi suurissa yrityksissä, mikä nosti esiin tarpeen mukauttaa työkaluja myös pienten yritysten käyttöön. Lisäksi huomionarvioista oli, että kasvuun ja digitalisaation kehittämiseen liittyvät työkalut eivät juurikaan huomioineet kestävän kasvun näkökulmia. Tästä syystä todettiin, että työkaluja on tarpeen kehittää edelleen myös tästä näkökulmasta.

Yhteiskehittämiseen valitut työkalut: kasvua ja kestävän liiketoiminnan kehittämistä käsi kädessä

Benchmarkkauksen lopputuloksena jatkokehittämiseen valittiin viisi työkalua, joita hankkeessa testataan myöhemmin yhdessä pk-yritysten kanssa. Tavoitteena näissä kaikissa työkaluissa on auttaa yrityksiä kestävän kasvun luomisessa.

Kasvuyrittäjyyteen liittyen päätettiin jatkokehitykseen valita VTT:n kehittämä Kasvukompassi-työkalu. Kasvukompassi perustuu yrityksen itsearviointiin, ja sisältää seuraavat osa-alueet: **tausta ja nykytila** (kasvuhistoria, saavutetut kilpailuedut, talouden tunnusluvut), **kasvuhalukkuus** (tavoitetaso, kasvun kannustimet, kehittymis- ja oppimishalu), **kyvykkyys kasvaa** (kasvustrategia, johtaminen, osaaminen ja teknologia, resurssit ja verkostoituminen) sekä **kasvumahdollisuudet** (markkina ja kilpailuetu, rahoitusmahdollisuudet, ideat). Työkalu on tarkoitettu yli 50 henkilöä työllistäville yrityksille.

Kasvukompassi valittiin jatkokehitykseen, sillä se tarjoaa hyvän pohjan yrityksen kasvun arvioimiseen. Jatkokehitettävän työkalun tavoitteena on erityisesti lisätä tietoa siitä, mitä kasvu on, miten sitä voidaan rakentaa ja mitä ovat erilaiset kasvuun vaadittavat kyvykkyydet. Erityishuomio työkalun jatkokehittämisessä on sen soveltaminen pieniin yrityksiin. Työkalusta kehitetään yksinkertaistetumpi malli, joka soveltuu pk-yritysten käyttöön. Lisäksi työkaluun tuodaan tietoa siitä, miten yritys voi kasvaa kestävästi huomioimalla yritysvastuun eri näkökulmat.

SeAMKissa on aiemmin tuotettu Kasvua markkinaorientaatiolla ja markkinointikyvykkyydellä -työkalu, jota on hyödynnetty erityisesti opetuksessa. Kyseinen työkalu valittiin jatkokehitykseen, sillä yritysten tarve markkinointituen saamiseen nousee jatkuvasti esiin keskusteluissa sekä yrittäjien että yrityskehittäjien kanssa. Nykyinen markkinointityökalu ei huomioi kestävän kehityksen näkökulmia eikä digitalisaation mahdollisuuksia, minkä vuoksi työkalua päätettiin kehittää nämä näkökulmat huomioiden eteenpäin. Työkalu tullaan muokkaamaan vastaamaan yritysten tarpeeseen saada tukea markkinointiin samalla huomioiden kestävän kehityksen ja digitalisaation mahdollisuudet. Tämä työkalu tulee täydentämään yritysten

kasvustrategioita ja auttamaan niitä löytämään uusia markkinoita kestävän liiketoiminnan kautta.

Lisäksi jatkokehitykseen valittiin kolme työkalua liittyen vihreään kasvuun ja kestävään liiketoimintaan. Saksalainen Threebility on kehittänyt paljon erilaisia materiaaleja yrityksille kestävien tuotteiden ja liiketoimintamallien kehittämisen tueksi. Threebilityn verkkosivustolta löytyy useampia kestävän liiketoiminnan edistämiseen suunnattuja työkaluja, joita yritys voi käyttää joko yhdistellen tai erikseen. Sustainable Business Model Canvas on perinteisestä Business Model Canvasista jatkokehitetty versio, johon on lisätty mukaan eri kestävyysnäkökulmien huomiointi. Sustainability SWOT vastaavasti tukee yritystä tunnistamaan ja arvioimaan ympäristöön liittyviä riskejä ja ohjaa yrityksen toimintaa kohti ympäristöongelmien ratkaisua. Lisäksi Threebility on kehittänyt pelin, joka perustuu 38 vihjekorttiin ja tarjoaa innovatiivisen lähestymistavan kestävien tuotteiden ja liiketoimintamallien kehittämiseen. Jokaisella kortilla esitellään kiertotalouteen perustuva ratkaisu, jota yritykset voivat hyödyntää liiketoiminnassaan, sekä esimerkkiyritys, joka hyödyntää kyseistä mallia toiminnassaan. Kortin tietojen avulla pelaajat tunnistavat käytännön esimerkin kautta, miten kyseinen malli voi tuottaa liiketoiminta- ja ympäristöhyötyjä.

Sustainability SWOT, Sustainable Business Model Canvas ja kestävän liiketoiminnan innovointipeli valittiin jatkokehitykseen, sillä ne tarjoavat yrityksille välineitä kestävien innovaatioiden kehittämiseen ja uusien liiketoimintamahdollisuuksien tunnistamiseen. Näitä työkaluja tullaan niin ikään jatkokehittämään erityisesti pk-yritysten tarpeita silmällä pitäen. Työkaluja selkeytetään ja yksinkertaistetaan ja ne käännetään suomen kielelle. Innovointipeliin etsitään esimerkkiyrityksiksi helposti samaistuttavia eteläpohjalaisia pk-yrityksiä.

Etelä-Pohjanmaan pk-yrityksissä on kasvuyrittäjyyteen liittyen vielä paljon hyödyntämätöntä potentiaalia. Hankkeessa kehitettävät työkalut auttavat yrityksiä hahmottamaan, minkälaisia uusia toimintatapoja ja liiketoiminnan muotoja ne voisivat omaksua vastatessaan vihreän siirtymän ja digitalisaation luomiin haasteisiin ja mahdollisuuksiin. Kokonaisuutena benchmarkkauksen lopputuloksena valitut työkalut tarjoavat monipuolisen valikoiman välineitä paikallisten pk-yritysten tueksi niiden kasvussa ja kestävässä kehityksessä.

Artikkeli on kirjoitettu osana Think Big! Kasvuyrittäjyyden tukeminen Etelä-Pohjanmaalla -hanketta, joka on Euroopan unionin osarahoittama. Hankkeessa on analysoitu aiemmissa hankkeissa syntynyttä dataa yritysten kasvusta ja kestävyydestä.

Lue lisää hankkeen verkkosivuilta: Think Big! Kasvuyrittäjyyden edistäminen Etelä-Pohjanmaalla**Annukka Koivuranta**
Projektipäällikkö
SeAMK

Laura Könönen
Asiantuntija, TKI
SeAMK

Sanna Joensuu-Salo
Tutkijayliopettaja
SeAMK